

DANMARKS STATISTIK.

STATISTIQUE DU DANEMARK.

Høstudbyttet i Danmark

i Aaret 1895.

Produit de la récolte en Danemark 1895.

Statistiske Meddelelser,

Tredie Række, 16de Bind.

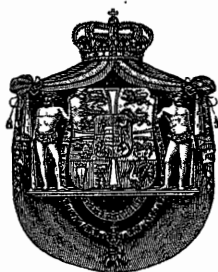
Fjerde Hæfte.

Communications de statistique

3me série, tome 16, 4me livraison.

Udgivet af Statens Statistiske Bureau.

Publié par le Bureau de Statistique de l'État.

København.

Bianco Lunos Kgl. Hof-Bogtrykkeri (F. Dreyer).

1896.

(Gyldendalske Boghandel.)

Forord.

Avant-propos.

En foreløbig Redegørelse for Udfaldet af Høsten i Danmark i 1895 er offentliggjort i 2det Hæfte af dette Bind «Statistiske Meddelelser». Denne Redegørelse fremkom ved en «Karaktergivning» angaaende det formodede Høstudfald for hver Sædart fra Jordbrugere, Retsbetjente og landøkonomiske Selskaber i hvert Amt. Fra disse indsendtes Angivelserne, med forskellige Tilføjelser, til Amterne, der atter paa Grundlag heraf udarbejdede summariske Oversigter og indsendte disse til Bureauet, som derefter uddrog Hovedresultaterne.

Den foreliggende, endelige, Redegørelse støtter sig paa Angivelser fra hvert af Landets By- og Sogneraad, der i Tal anslaa Gennemsnitsfoldene for hver Sædart. I Henhold til disse Angivelser beregner da Bureauet, paa Grundlag af dets Kendskab til det Areal, der i hvert Amt er besaaet med de forskellige Sædarter, det samlede Udbytte, og er dette opgjort, bestemmes atter Værdien af Høstudbyttet efter Kapitelstaksterne, med supplerende Oplysninger, fra forskellige Autoriteter, for Rodfrugter og Hø.

Hele denne Beregningsmaade af Høstudbyttet maa nødvendigvis føre til noget usikre Resultater. Thi dels kan Angivelsen af Foldudbyttet være fejl, og det desmere, jo længere Tid den gives før fuldendt Tærskning, dels lider Anvendelsen af Foldtallene paa Arealmængderne af den Mangel, at Kundskaben om sidstnævnte in casu gaar tilbage til 1888, og at ikke uvæsentlige Forandringer kunne være indtraadte siden da, dels er endelig Prisberegningen, navnlig for de Udbytter, der ikke kunne bestemmes efter Kapitelstakst, ingenlunde hævet over Kritik. Den Trøst, der ellers statistisk haves, at Fejlene, overfor Sammenligninger, blive af mindre Betydning ved at være ensartede fra Aar til Aar, gælder i hvert Fald ikke overfor den mellemste af Ankerne, Forandringer i Arealanvendelsen, da Fejlen her kan være fremadskridende. Bureauet er derfor opmærksomt paa at søge Forholdet forandret.

Den næste Opgørelse af Arealets Fordeling efter dets Dyrkningsmaade m. v. var tænkt foretaget i 1898, ti Aar efter den forrige, men vil nu alt ske i indeværende Sommer, og der kan derefter blive Spørgsmaal om at vende tilbage til tidligere Tiders Brug, at foretage disse Opgørelser femaarsvis, og maaske endog hermed forene en aarsvis à jour Holden af Materialet. Sogneraadenes Angivelser bør muligvis forenes med positive Opgørelser angaaende Høstresultaterne paa et passende Antal Gaarde, fordelte over hele Landet, Prisansættelsen endelig vil, udenfor Kapitelstaksterne, kunne ske mere rationelt end nu. Ogsaa i de sidstnævnte Henseender har Bureauet indledet Skridt til en bedre fremtidig Ordning.

Det Spørgsmaal kan ligeledes rejses, om ikke Fremstillingen af de endelige Høstresultater burde foreligge før nærværende Tidspunkt. Dette er imidlertid tvivlsomt. For Bureauet er Sagen selvfølgelig klar nok, at saasnart Materialet kommer ind, skal det hurtigst muligt bearbejdes og udgives. Men det vil næppe være rigtigt at kræve Besvarelserne ind fra de lokale Øvrigheder m. v. før, som nu, inden Midten af Februar Maaned (hvilken Termin imidlertid, med Urette, overskrides af enkelte Amter), thi før er det næppe muligt for Landmændene at kunne danne sig et kendeligt paalideligere Billede af Forholdene end det, der er fremkommet gennem de foreløbige Svar, som danne Grundlaget for den foreløbige Redegørelse i December Maaned. Naar man i Udlandet offentliggør Tal over Høstudfaldet ikke lidet tidligere end herhjemme, skyldes dette, dels at Høsten dér er tidligere tilendebragt, dels at man drager sine Slutninger af enkelte Prøvetærskninger eller lign. og sammenstiller disses Resultat med Arealmaterialet (der rigtignok flere Steder foreligger bedre end herhjemme). Men man er naturligvis ikke uvidende om det yderst omtrentlige Resultat, man naar til. Den Interesse, der for Verdenslandene knytter sig til hurtigst muligt at faa Tal paa disse Omraader og udsende dem, have vi imidlertid ikke i samme Grad, thi vor Produktions Storhed eller Lidenhed er ret ligegyldig for Verdensmarkedet og Bestemmelsen af Priserne, og for vor egen Skyld ses det ikke, hvad der skulde kunne opnaaes ved officiel Meddelelse af Data, der til det yderste ere Skønstal. At dette sidste tidt er Tilfældet for Udlandets Vedkommende, og at Nyttens af de paagældende Publikationer let kan opvejes af den Skade, der sker, naar Handelsberegninger m. v. ere baserede paa Tal, Virkeligheden senere ganske afkræfter, er ingen Hemmelighed; med Hensyn til positive Eksempler skal man her nøjes med at henvise til det lærerige Afsnit om Kornhandelen i Grosserersocietetets Komites sidste Handelsberetning (pro

1895, se navnlig Pg. 168 og Pg. 185). Imidlertid er det jo dog muligt, at man ved en bedre Ordning af den hele Fremgangsmaade vedrørende Beregningen af Høstudbyttet ogsaa kan vinde noget i Tid, og dette skal da ikke blive forsømt, forsaavidt det staaar til Bureauet.

For i Aar svarer Opgørelsen ganske til de foregaaende Aars. Selve Tekstfremstillingen er til den ene Side gjort mere kortfattet — navnlig saaledes, at her som ellers ville de Oplysninger, der alt en Gang findes fremstillede i let overskuelige Talrækker, ikke atter udførligt blive gentagne i Teksten, der som Regel kun vil indeholde summariske Data og Bemærkninger hertil —, til den anden Side er der tilføjet enkelte nye Beregninger med hertil knyttede Betragtninger.

Statens Statistiske Bureau i April 1896.

Marcus Rubin.

Høstudbyttet 1895.

Produit de la récolte 1895.

Den af Bureauet paa sædvanlig Maade foretagne Beregning giver som Resultat, at der i 1895 i hele Landet blev indhøstet:

	Mængde.	Værdi. Kr.	Procent af den samlede Værdi.
af Hvede (<i>froment</i>) . . .	1,162772 Tdr.	11,235814	3,96
- Rug (<i>seigle</i>)	4,506216 —	36,735557	12,95
- Byg (<i>orge</i>)	5,875747 —	48,732699	17,19
- Havre (<i>avoine</i>)	9,974843 —	60,129128	21,20
- Boghvede (<i>sarrasin</i>) . .	206624 —	1,714849	0,61
- Ærter og anden Bælg- sæd (<i>légumes à cosse</i>) .	217058 —	2,329041	0,82
- Blandsæd (<i>mélanges</i>) . .	3,204175 —	21,795598	7,69
- Kartoffler (<i>pommes de terre</i>)	5,167172 —	15,847605	5,59
- Foderroer (<i>racines fou- ragères</i>)	20,845771 —	19,856988	7,00
- Sukkerroer (<i>betteraves</i>)	4,244908 Centn.	3,523274	1,24
- Raps (<i>colza</i>)	7670 Tdr.	108145	0,04
- Agerhø (<i>trèfle et herbes</i>)	1,313952 Læs à 1000 \bar{a}	36,219576	12,77
- Enghø (<i>foin</i>)	1,197597 — —	25,338200	8,94
		283,566474	100,00

Dette Udbyttes Fordeling paa Landets enkelte Amter fremstilles i den efterfølgende Tabel.

Oversigt over Udbyttet
Produit de la

A m t. <i>Bailliage.</i>	Hvede. <i>froment.</i>		Rug. <i>seigle.</i>		Byg. <i>orge.</i>	
	Tønder. <i>tonneaux.</i>	Værdi i Kr. <i>valeur.</i>	Tønder. <i>tonneaux.</i>	Værdi i Kr. <i>valeur.</i>	Tønder. <i>tonneaux.</i>	Værdi i Kr. <i>valeur.</i>
Københavns	30472	293750	222754	1,761984	381202	3,156353
Frederiksborg . . .	10607	102251	214690	1,698198	276981	2,293403
Holbæk	95402	919676	252637	1,996193	563296	4,659179
Sorø	104522	1,007592	205372	1,624493	433200	3,586897
Præstø	137952	1,319224	223512	1,767979	427323	3,588234
Bornholms	28508	274817	70817	586365	94253	813403
Maribo	334704	3,263875	151018	1,254659	514146	4,415106
Svendborg	131065	1,263466	244102	1,996755	444147	3,824106
Odense	116670	1,124698	301209	2,463888	474599	4,086298
Øernes Amter. <i>Iles</i>	989902	9,569349	1,886111	15,150514	3,609147	30,372979
Vejle	62624	603695	289496	2,315374	344781	2,865046
Aarhus	50704	488786	325991	2,542730	387564	3,143144
Randers	36874	355465	334994	2,612953	331817	2,691036
Aalborg	3781	36449	287642	2,401552	244781	1,955991
Hjørring	6644	64048	297559	2,532227	224677	1,801910
Thisted	1333	12850	153485	1,251702	163961	1,295499
Viborg	2930	28245	341537	2,775255	257573	2,066052
Ringkøbing	3045	29354	356598	3,095271	156773	1,252616
Ribe	4935	47573	232803	2,057979	154673	1,288426
Jyllands Amter. <i>Jutland</i>	172870	1,666465	2,620105	21,585043	2,266600	18,359720
Danmark <i>Danemark.</i>	1,162772	11,235814	4,506216	36,735557	5,875747	48,732699

af Høsten i Aaret 1895.
récolte 1895.

Havre. <i>avoine.</i>		Boghvede. <i>sarrasin.</i>		Ærter og anden Bælgsæd. <i>légumes à cosse.</i>		Blandsæd. <i>mélanges.</i>	
Tønder. <i>tonneaux.</i>	Værdi i Kr. <i>valeur.</i>	Tønder. <i>tonneaux.</i>	Værdi i Kr. <i>valeur.</i>	Tønder. <i>tonneaux.</i>	Værdi i Kr. <i>valeur.</i>	Tønder. <i>tonneaux.</i>	Værdi i Kr. <i>valeur.</i>
339054	2,058058	220	1826	17873	191777	151347	1,030673
379664	2,304560	483	4009	5818	62427	147987	1,007791
432199	2,613461	836	6939	11655	125058	175731	1,194267
375932	2,281907	578	4797	12121	130058	261463	1,780564
411568	2,498218	380	3154	38132	411997	283853	1,933039
160762	919559	260	2158	7508	80561	112330	751488
317922	1,899481	828	6872	48692	519637	270053	1,839662
437133	2,627169	3675	30503	22377	240105	315661	2,171747
519730	3,123576	7624	63280	10661	114392	395600	2,721728
3,373964	20,325989	14884	123538	174837	1,876012	2,114025	14,430959
852886	5,145861	18321	151193	5783	62052	185919	1,265138
906822	5,250498	16784	139308	6066	65087	180406	1,183462
827949	4,793825	14506	120400	4550	48821	104632	686386
692933	4,080384	9706	80560	2082	22339	67262	446020
667146	4,056248	300	2490	2513	26964	148770	1,001222
618744	3,738677	195	1619	11661	125123	93049	619098
902211	5,244955	31606	262330	3741	40141	78515	514529
659121	4,271104	31239	262095	2375	25484	136782	954738
473067	3,221587	69083	571316	3450	37018	94815	694046
6,600879	39,803139	191740	1,591311	42221	453029	1,090150	7,364639
9,974843	60,129128	206624	1,714849	217058	2,329041	3,204175	21,795598

Oversigt over Udbyttet af
Produit de la

A m t. Bailliage.	Kartofler. <i>pommes de terre.</i>		Andre Rodfrugter. <i>autres racines.</i>			
	Tønder. <i>tonneaux.</i>	Værdi i Kr. <i>valeur.</i>	Føderroer. <i>r. fouragères.</i>		Sukkerroer. ¹⁾ <i>betteraves.</i>	
			Tønder. <i>tonneaux.</i>	Værdi i Kr. <i>valeur.</i>	Centner. <i>p. 50 kg.</i>	Værdi i Kr. <i>valeur.</i>
Københavns	209219	650671	1,718269	1,787000	"	"
Frederiksborg	570461	1,774134	1,014137	1,054702	"	"
Holbæk	236050	732304	2,064310	2,141976	"	"
Sorø	155374	483213	1,258555	1,308898	"	"
Præstø	69798	217072	1,002565	1,042669	571440	474296
Bornholms	144413	467898	313410	338483	"	"
Maribo	90759	292179	933820	1,000935	2,507695	2,081387
Svendborg	160935	519821	1,061660	1,146592	84738	70332
Odense	213589	689893	1,400955	1,513031	1,081035	897259
Øernes Amter. Iles	1,850598	5,827185	10,767681	11,334286	4,244908	3,523274
Vejle	171368	537137	996850	1,034191	"	"
Aarhus	210187	638969	2,230259	2,252563	"	"
Randers	330775	1,005556	1,525115	1,540367	"	"
Aalborg	782358	2,342738	961656	644310	"	"
Hjørring	344105	1,035756	860490	576528	"	"
Thisted	297196	882700	464665	306848	"	"
Viborg	362131	1,089424	1,122110	871047	"	"
Ringkøbing	545305	1,635915	1,292190	865767	"	"
Ribe	273149	852225	624755	431081	"	"
Jyllands Amter. Jutland	3,316574	10,020420	10,078090	8,522702	"	"
Danmark. Danemark . .	5,167172	15,847605	20,845771	19,856988	4,244908	3,523274

¹⁾ Ifølge Arealopgivelserne for 1888, der endnu ligge til Grund for nærværende Høstførte, men kun i ringe Udstrækning. De paagældende Udbytter ere tagne sammen

Høsten i Aaret 1895 (fortsat).

récolte 1895 (suite).

Raps. <i>colza.</i>		Agerhø. <i>trèfle et herbes.</i>		Enghø. <i>foin.</i>		Den samlede Værdi i Kroner. <i>valeur totale en couronnes.</i>
Tønder. <i>tonneaux.</i>	Værdi i Kr. <i>valeur.</i>	Læs à 1000 Φ . <i>p. 500 kg.</i>	Værdi i Kr. <i>valeur.</i>	Læs à 1000 Φ . <i>p. 500 kg.</i>	Værdi i Kr. <i>valeur.</i>	
160	2256	94636	2,839080	20832	541632	14,315060
61	860	100401	3,012030	23004	598104	13,912469
1141	16088	95862	2,835738	37294	965456	18,206335
82	1156	110292	3,308760	23448	609648	16,127983
64	902	130750	3,922500	33363	867438	17,996722
56	790	37976	911424	14016	280320	5,427266
524	7388	105970	3,179100	33097	860522	20,620803
2179	30723	100405	2,811340	35958	862992	17,595651
1118	15764	123941	3,470348	55097	1,322328	21,606483
5385	75927	900233	26,290320	276109	6,908440	145,808772
16	226	76682	1,840368	88664	1,773280	17,593561
189	2665	42204	1,012896	77954	1,559080	18,279188
926	13056	24197	580728	94507	1,890140	16,338733
176	2482	50646	1,215504	88046	1,760920	14,989249
32	451	79297	1,903128	99777	1,995540	14,996512
536	7558	34312	823488	40036	800720	9,865882
168	2368	19515	468360	97871	1,957420	15,320126
242	3412	58582	1,405968	184314	3,686280	17,488004
"	"	28284	678816	150319	3,006380	12,886447
2285	32218	413719	9,929256	921488	18,429760	137,757702
7670	108145	1,313952	36,219576	1,197597	25,338200	283,566474

beregning, fandt Dyrkningen af Sukkerroer vel Sted i nogle flere Amter end de her an-
med Udbytterne af Foderroer.

De af Beregningen for 1895 fremgaaede Resultater ville i det Følgende blive sammenholdte med de tilsvarende Resultater saavel for 1894 som for Gennemsnittet af det nærmest forud for 1895 gaaende Femaar, 1890—94.

For de enkelte Aar af Femaaret 1890—94 beregnedes Høst-udbyttet til følgende Værdier:

	for hele Landet:	for Øerne:	for Jylland:
1890	305,8 Mill. Kr.	164,2 Mill. Kr.	141,6 Mill. Kr.
1891	355,2 —	189,1 —	166,1 —
1892	325,0 —	175,1 —	149,9 —
1893	264,5 —	131,4 —	133,1 —
1894	262,9 —	136,0 —	126,9 —
gnstl. i 1890—94 . .	302,6 Mill. Kr.	159,1 Mill. Kr.	143,5 Mill. Kr.

Da nu Høsten i 1895 ifølge den foranstaaende Tabel er bleven beregnet til en Værdi af:

	for hele Landet:	for Øerne:	for Jylland:
1895	283,6 Mill. Kr.	145,8 Mill. Kr.	137,8 Mill. Kr.,

har dens hele Værdi altsaa herefter været 20,7 Mill. Kr. \varnothing : 7,9 pCt. større end i 1894 (nemlig 9,8 Mill. Kr. \varnothing : 7,2 pCt. større for Øerne og 10,9 Mill. Kr. \varnothing : 8,6 pCt. større for Jylland), men 19,0 Mill. Kr. \varnothing : 6,3 pCt. mindre end gennemsnitlig i det forudgaaende Femaar (nemlig 13,8 Mill. Kr. \varnothing : 8,4 pCt. mindre for Øerne og 5,7 Mill. Kr. \varnothing : 4,0 pCt. mindre for Jylland). — Merværdien i 1895 mod i 1894 er, som det senere skal blive paavist, væsentlig begrundet i, at de forskellige Sædarter m. m., alene med Undtagelse af Boghvede, alle have givet et større, for fleres Vedkommende endog et betydeligt større Mængdeudbytte i 1895 end i 1894, medens Priserne vel for enkelte Sædarter have været noget højere, men til Gengæld for andre lavere. Det viser sig ligeledes, at Mængdeudbyttet i 1895 af alle de forskellige Afgrøder, naar kun Rugen undtages, har været større end gennemsnitlig i 1890—94, hvorimod Priserne i det Hele have været ikke lidet lavere i 1895 end gennemsnitlig i det forudgaaende Femaar.

Værdiudbyttet af de enkelte Afgrøder i 1895, sammenstillet med Værdiudbyttet i 1894 og i Gennemsnittet af 1890—94, har i hele Landet været følgende:

	i 1895. Mill. Kr.	i 1894. Mill. Kr.	gennemsn. i 1890—94. Mill. Kr.	Forskel i 1895	
				mod 1894.	mod gnstl. 1890—94.
Hvede	11,2	9,4	13,7	+19,1 pCt.	÷18,2 pCt.
Rug	36,8	32,6	48,5	+12,9 —	÷24,1 —
Byg	48,7	46,7	55,0	+ 4,3 —	÷11,5 —
Havre	60,1	57,5	64,0	+ 4,5 —	÷ 6,1 —
Boghvede	1,7	1,9	1,8	÷10,5 —	÷ 5,6 —
Bælgsæd	2,3	2,0	2,4	+15,0 —	÷ 4,2 —
Blandsæd	21,8	21,0	23,9	+ 3,8 —	÷ 8,8 —
Kartofler	15,9	12,5	14,7	+27,2 —	+ 8,2 —
Rodfrugter (u. Kartofler)	23,4	22,0	20,5	+ 6,4 —	+14,1 —
Raps	0,1	0,1	0,1	0,0 —	0,0 —
Agerhø	36,2	32,1	32,4	+12,8 —	+11,7 —
Enghø	25,4	25,1	25,6	+ 1,2 —	÷ 0,8 —

Rodfrugter (u. Kartofler) blev først ved Beregningen for 1894 delte i Foderroer og Sukkerroer; af Hensyn til Sammenligningen med Gennemsnittet af Femaaret ere de derfor i den ovenstaaende Oversigt tagne under Et. Udbyttet af Foderroer er i 1895 blevet beregnet til en Værdi af 19,9 Mill. Kr. mod 19,0 Mill. Kr. i 1894 og af Sukkerroer til en Værdi af 3,5 Mill. Kr. mod 3,0 Mill. Kr. i 1894. — Det vil af Oversigten ses, at kun Boghveden har givet et mindre Værdiudbytte i 1895 end i 1894, medens alle de øvrige Sædarter m. m. have ydet et større og Kartoflerne det forholdsvis største. Ligeoverfor Gennemsnittet af det forudgaaende Femaar repræsentere derimod kun Kartoflerne, de andre Rodfrugter og Agerhøet en større Værdi i 1895, medens Værdiudbyttet i 1895 efter denne Sammenligning viser sig at have været forholdsvis mindst for Rugens Vedkommende.

Hvorledes Mængdeudbyttet og Priserne have indvirket paa ovenanførte Resultater, vil fremgaa af de omstaaende Oversigter.

Mængdeudbyttet i Tønder og Læs (idet Sukkerroer i 1894 og 1895 ere omsatte fra Centner til Tønder) har været:

	i 1895. Mill. Tdr.	i 1894. Mill. Tdr.	gennemsn. i 1890—94. Mill. Tdr.	Forskel i 1895 ¹⁾	
				mod 1894.	mod gnstl. 1890—94.
Hvede	1,16	1,05	1,14	+10,3 pCt.	+ 1,9 pCt.
Rug	4,51	4,09	4,64	+10,1 —	÷ 2,9 —
Byg	5,88	5,69	5,74	+ 3,3 —	+ 2,4 —
Havre	9,97	9,50	8,92	+ 4,9 —	+11,8 —
Boghvede	0,21	0,23	0,20	÷ 8,7 —	+ 5,0 —
Bælgsæd	0,22	0,18	0,20	+22,2 —	+10,0 —
Blandsæd	3,20	3,09	2,97	+ 3,6 —	+ 7,7 —
Kartofler	5,17	4,16	4,22	+24,3 —	+22,5 —
Rodfrugter (u. Kartofler)	23,20	22,46	22,09	+ 3,3 —	+ 5,0 —
Raps	0,008	0,007	0,007	+14,3 —	+14,3 —
	Mill. Læs	Mill. Læs	Mill. Læs		
Agerhø	1,31	1,16	1,14	+12,9 —	+14,9 —
Enghø	1,20	1,19	1,16	+ 0,8 —	+ 3,4 —

Foderroer have indbragt 20,85 Mill. Tdr. i 1895 mod 20,35 Mill. Tdr. i 1894 og Sukkerroer 4,24 Mill. Centner i 1895 mod 3,80 Mill. Centner i 1894.

Ifølge Kapitelstaksterne have Priserne for de efternævnte Sædarter i Gennemsnit for hele Kongeriget pr. Td. været følgende:

	i 1895. Kr. ø.	i 1894. Kr. ø.	gennemsn. i 1890—94. Kr. ø.	Forskel i 1895	
				mod 1894.	mod gnstl. 1890—94.
Hvede	9,64	8,87	11,95	+ 8,7 pCt.	÷ 19,3 pCt.
Rug	8,27	8,11	10,59	+ 2,0 —	÷ 21,9 —
Byg	8,31	8,36	9,59	÷ 0,6 —	÷ 13,3 —
Havre	6,06	6,16	7,29	÷ 1,6 —	÷ 16,9 —
Boghvede	8,30	8,17	9,30	+ 1,6 —	÷ 10,8 —
Ærter	10,72	11,04	12,33	÷ 2,9 —	÷ 13,1 —

¹⁾ Naar Procenttallene ikke overalt svare til de for 1895, 1894 og 1890—94 her anførte absolutte Tal, hidrører dette fra, at disse ere afrundede, medens Procenttallene, hvor de afvige, ere beregnede paa Grundlag af de uafrundede Tal.

Som Følge af de lave Priser paa Foraarsæden i 1895 har ogsaa Prisen paa Blandsæd samt tillige Prisen paa Kartofler og Foderroer, der regnes i Forhold til Bygværdien, i 1895 været lidt lavere end i 1894 og endel lavere end gennemsnitlig i 1890—94. Hvad Høet angaar, er man betænkt paa i Fremtiden at foretage en Beregning efter dets Foderværdi istedetfor efter Salgsprisen; for 1895 har man imidlertid fulgt den gamle Beregningsmaade, og de anvendte Priser svare til dem for 1894, men ere lidt lavere end de anvendte Priser for Femaaret 1890—94 gennemsnitlig.

De ovenstaaende to Tabeller godtgøre altsaa i Detail de foranførte Bemærkninger om Værdien af Høsten i 1895 sammenlignet med Høstværdien i de foregaaende fem Aar. Hvad enten man sammenligner 1895 med 1894 alene eller med 1890—94 som Helhed, finder man, paa ganske enkelte Undtagelser nær, at vor sidste Høst har givet særdeles betydelige Afgrøder. Det bør navnlig fremhæves, at naar den foreløbige Redegørelse for Høsten 1895 anførte Karakteren «meget god» for Havre og Agerhø (se dette Binds 2det Hæfte), bekræftes denne Betegnelse ved den endelige Opgørelse, thi denne angiver et henholdsvis 12 og 15 pCt. større Udbytte for Havre og Agerhø i 1895 end i 1890—94. Men samtidig med det store Merudbytte for omtrent alle Afgrøder i 1895, finde vi Priser, der ere vigende overfor Priserne i 1894 og 11—22 pCt. lavere end Priserne i 1890—94 som Helhed. Fra dette sidste skriver det sig, at Værdien af Høsten i 1895, trods Forøgelsen i Mængdeudbytterne, har maattet ansættes $\frac{1}{16}$ lavere end Værdien af Høsten i 1890—94 gnstl.

For Landets enkelte Amt'er har Værdiudbyttet af Høsten i 1895 i Forhold til Værdiudbyttet i 1894 og i Gennemsnittet af 1890—94 været følgende:

	i 1895. Mill. Kr.	i 1894. Mill. Kr.	gennemsn. i 1890—94. Mill. Kr.	Forskel i 1895	
				mod 1894.	mod gnstl. 1890—94.
Københavns Amt	14,3	14,2	16,5	+ 0,7 pCt.	÷ 13,3 pCt.
Frederiksborg	— 13,9	12,9	15,4	+ 7,8 —	÷ 9,7 —
Holbæk	— 18,2	17,6	20,2	+ 3,4 —	÷ 9,9 —

		i 1895. Mill. Kr.	i 1894. Mill. Kr.	gennemsn. i 1890—94. Mill. Kr.	Forskel i 1895	
					mod 1894.	mod gnstl. 1890—94.
Sorø	Amt	16,2	15,5	17,9	+ 4,5 pCt.	÷ 9,5 pCt.
Præstø	—	18,0	16,7	19,8	+ 7,8 —	÷ 9,1 —
Bornholms	—	5,4	5,5	5,9	÷ 1,8 —	÷ 8,5 —
Maribo	—	20,6	18,5	22,1	+ 11,4 —	÷ 6,8 —
Svendborg	—	17,6	15,6	18,3	+ 12,8 —	÷ 3,8 —
Odense	—	21,6	19,5	23,0	+ 10,8 —	÷ 6,1 —
Vejle	—	17,6	15,8	18,3	+ 11,4 —	÷ 3,8 —
Aarhus	—	18,3	17,2	19,5	+ 6,4 —	÷ 6,2 —
Randers	—	16,3	15,2	17,2	+ 7,2 —	÷ 5,2 —
Aalborg	—	15,0	13,1	14,9	+ 14,5 —	+ 0,7 —
Hjørring	—	15,0	13,0	15,2	+ 15,4 —	÷ 1,3 —
Thisted	—	9,9	10,0	10,8	÷ 1,0 —	÷ 8,3 —
Viborg	—	15,3	14,8	16,9	+ 3,4 —	÷ 9,5 —
Ringkøbing	—	17,5	16,6	18,0	+ 5,4 —	÷ 2,8 —
Ribe	—	12,9	11,2	12,7	+ 15,2 —	+ 1,6 —

Det fremgaar af denne Oversigt, at Værtdiudbyttet af Høsten 1895 i Sammenligning med 1894 har været forholdsvis bedst i Hjørring, Ribe og Aalborg Amter og i Sammenligning med Gennemsnittet af det forudgaaende Femaar i Ribe og Aalborg Amter. Kun 2 Amter, nemlig Bornholms og Thisted, have haft et ringere Værtdiudbytte i 1895 end i 1894, hvorimod paa den anden Side ligeledes kun 2 Amter, nemlig de allerede nævnte Ribe og Aalborg Amter, have haft et bedre Værtdiudbytte af Høsten i 1895 end gennemsnitlig i 1890—94; mindst gunstigt stillet overfor Gennemsnittet af Femaaret var i 1895 Københavns Amt.

Anvender man, istedetfor den ovenstaaende Amtsoversigt, en Inddeling af Landet efter de større Øer enkeltvis og med Jylland delt i det sydøstlige Jylland, omfattende Vejle, Aarhus og Randers Amter, det nordlige, omfattende Aalborg, Hjørring og Thisted Amter, og det sydvestlige, omfattende Viborg, Ringkøbing og Ribe Amter, faaes følgende Tabel over Høstudbyttet:

	i 1895. Mill. Kr.	i 1894. Mill. Kr.	gennemsn. i 1890—94. Mill. Kr.	Forskel i 1895	
				mod 1894.	mod gsnl. 1890—94.
Sjælland	76,4	73,3	85,4	+ 4,2 pCt.	÷ 10,5 pCt.
Møen	3,0	2,6	3,3	+ 15,4 —	÷ 9,1 —
Samsø	1,1	1,0	1,1	+ 10,0 —	0,0 —
Bornholm	5,4	5,5	5,9	÷ 1,8 —	÷ 8,5 —
Falster	7,0	5,6	6,8	+ 25,0 —	+ 2,9 —
Lolland	13,7	12,9	15,3	+ 6,2 —	÷ 10,5 —
Fyn	35,1	31,5	37,0	+ 11,4 —	÷ 5,1 —
Langeland	3,3	2,8	3,4	+ 17,9 —	÷ 2,9 —
Ærø	0,8	0,8	0,9	0,0 —	÷ 11,1 —
det sydøstl. Jylland	52,2	48,1	55,1	+ 8,5 —	÷ 5,3 —
— nordlige —	39,9	36,1	40,8	+ 10,5 —	÷ 2,2 —
— sydvestl. —	45,7	42,7	47,6	+ 7,0 —	÷ 4,0 —

Saa vel i Forhold til 1894 som i Forhold til Gennemsnittet af 1890—94 har Høsten i 1895 herefter givet bedst Udbytte paa Øen Falster.

Størrelsen af det Værtdiudbytte, der gennemsnitlig er blevet indvundet pr. Td. Land dyrket Areal og pr. Td. Ager- og Engs-Hartkorn saavel i hele Landet og dets to Hoveddele som i de enkelte Amter, fremstilles i de nedenstaaende Oversigter, i hvilke Amterne og Landsdelene ere ordnede efter Værtdiudbyttets Størrelse i 1895.

Gennemsnits-Udbyttet i Kroner pr. Tønde Land dyrket Areal var:

	i 1895.	i 1894.	gennemsn i 1890—94.
for hele Landet	89 Kr.	83 Kr.	96 Kr.
- Øerne	105 —	98 —	115 —
- Jylland	77 —	71 —	81 —

og Gennemsnits-Udbyttet i Kroner pr. Td. Hartkorn:

	i 1895.	i 1894.	gennemsn. i 1890—94.
for hele Landet	749 Kr.	694 Kr.	799 Kr.
- Øerne	700 —	653 —	764 —
- Jylland	808 —	745 —	842 —

I de enkelte Amter har Gennemsnits-Udbyttet i Kroner pr. Td. Land dyrket Areal været:

		i 1895.	i 1894.	gennemsn. i 1890—94.
i Maribo	Amt . .	(1) 114 Kr.	(3) 102 Kr.	(1) 122 Kr.
- Odense	— . .	(2) 109 —	(6) 98 —	(4) 116 —
- Frederiksborg	— . .	(3) 107 —	(4) 99 —	(3) 119 —
- Københavns	— . .	(4) 106 —	(1) 105 —	(2) 121 —
- Sorø	— . .	(5) 103 —	(5) 99 —	(5) 115 —
- Svendborg	— . .	(6) 102 —	(10) 90 —	(9) 106 —
- Præstø	— . .	(7) 101 —	(8) 94 —	(7) 111 —
- Holbæk	— . .	(8) 101 —	(7) 97 —	(6) 112 —
- Bornholms	— . .	(9) 101 —	(2) 103 —	(8) 110 —
- Thisted	— . .	(10) 90 —	(9) 91 —	(10) 98 —
- Aarhus	— . .	(11) 88 —	(11) 83 —	(11) 95 —
- Vejle	— . .	(12) 87 —	(12) 79 —	(12) 91 —
- Randers	— . .	(13) 82 —	(13) 76 —	(13) 86 —
- Ringkøbing	— . .	(14) 73 —	(15) 70 —	(15) 76 —
- Viborg	— . .	(15) 73 —	(14) 71 —	(14) 81 —
- Hjørring	— . .	(16) 70 —	(16) 61 —	(16) 71 —
- Aalborg	— . .	(17) 69 —	(17) 60 —	(17) 68 —
- Ribe	— . .	(18) 69 —	(18) 60 —	(18) 68 —

og Gennemsnits-Udbyttet i Kroner pr. Td. Hartkorn (for Bornholms Vedkommende omsat til almindeligt Hartkorn):

		i 1895.	i 1894.	gennemsn. i 1890—94.
i Ringkøbing	Amt . .	(1) 962 Kr.	(2) 914 Kr.	(1) 990 Kr.
- Ribe	— . .	(2) 936 —	(3) 816 —	(5) 921 —
- Hjørring	— . .	(3) 934 —	(4) 810 —	(4) 945 —
- Bornholms	— . .	(4) 897 —	(1) 915 —	(2) 983 —

	i 1895.	i 1894.	gennemsn. i 1890—94.
i Frederiksborg Amt . .	(5) 859 Kr.	(5) 797 Kr.	(3) 951 Kr.
- Aalborg	— . . (6) 819 —	(9) 714 —	(9) 810 —
- Viborg	— . . (7) 792 —	(6) 767 —	(6) 875 —
- Vejle	— . . (8) 792 —	(10) 711 —	(8) 825 —
- Aarhus	— . . (9) 756 —	(11) 709 —	(10) 809 —
- Holbæk	— . . (10) 743 —	(8) 717 —	(7) 825 —
- Thisted	— . . (11) 726 —	(7) 733 —	(11) 794 —
- Odense	— . . (12) 690 —	(14) 623 —	(14) 736 —
- Sorø	— . . (13) 688 —	(13) 659 —	(13) 763 —
- Maribo	— . . (14) 679 —	(16) 610 —	(15) 730 —
- Københavns	— . . (15) 674 —	(12) 666 —	(12) 772 —
- Randers	— . . (16) 659 —	(15) 614 —	(17) 694 —
- Svendborg	— . . (17) 649 —	(18) 576 —	(18) 674 —
- Præstø	— . . (18) 644 —	(17) 597 —	(16) 708 —

Oversigten over det Værdiudbytte, der i de forskellige Amter gennemsnitlig er indvundet pr. Td. Land dyrket Areal viser, at Øernes Amter i denne Henseende saavel i 1895 som gennemsnitlig i det forudgaaende Femaar alle staa over Jyllands Amter, medens i 1894 et af de jydskke Amter (Thisted) var kommet højere end et af Øernes (Svendborg). Det vil fremdeles ses, at Værdiudbyttet, baade i 1895 og gennemsnitlig i 1890—94, har været størst i Maribo Amt, men i 1894 i Københavns Amt, hvorimod det mindste Værdiudbytte pr. Td. Land efter alle 3 Rækker er blevet indvundet i Hjørring, Aalborg og Ribe Amter, hvorhos de to sidste Amter i saa Henseende have været fuldstændig sideordnede. — Med Hensyn til Værdiudbyttet pr. Td. Hartkorn staa de fleste af Jyllands Amter over Øernes.

Naar man vil sammenligne de to Rækker Løbenumre for Høstværdien pr. Td. Land og Høstværdien pr. Td. Hartkorn i 1895, kommer man til et ikke uinteressant Resultat. Dette fremgaar af omstaaende Tabel, i hvilken den første, tredie og femte Række angive Amternes Løbenumre efter deres Høstværdi pr. Td. Land, den anden, fjerde og sjette Række deres Løbenumre efter Værdien pr. Td. Hartkorn.

Amternes Nummerfølge efter deres Høstværdi:

Maribo, Odense, Københavns, Sorø, Svendborg, Præstø		Frederiksborg, Hølbæk, Bornholms, Thisted, Aarhus, Randers		Vejle, Ringkøbing, Viborg, Hjørring, Aalborg, Ribe	
pr. Td. Land.	pr. Td. Hartk.	pr. Td. Land.	pr. Td. Hartk.	pr. Td. Land.	pr. Td. Hartk.
1	14	3	5	12	8
2	12	8	10	14	1
4	15	9	4	15	7
5	13	10	11	16	3
6	17	11	9	17	6
7	18	13	16	18	2
25	89	54	55	92	27

Som det fremgaar af denne Oversigt, er der 6 af Øernes Amter, der staa højt efter Høstværdi pr. Td. Land, lavt efter Høstværdi pr. Td. Hartkorn, 6 af Jyllands Amter, der staa lavt efter Høstværdi pr. Td. Land, højt efter Høstværdi pr. Td. Hartkorn, medens de resterende 3 Amter paa Øerne og 3 i Jylland staa i Midten af begge Rækker. Saaledes er Retningen aabenbart den, at der er et omvendt Forhold mellem Høstværdi pr. Td. Land og pr. Td. Hartkorn. Rationelt (skyldsætningsmæssigt) set, skulde vel Høstværdien pr. Td. Hartkorn helst være ens over hele Landet. Naar dette ikke er Tilfældet, kan det for det første hidrøre fra Forskel i et givet Aar i Mængde og Pris for Afgrøderne i Øerne og paa Jylland, dernæst fra forskellige oprindelige eller senere tilkomne tilfældige Aarsager, men det almindelige Grundlag for Forskellen er, at de jyske Amter nu, ikke blot absolut, men navnlig i Forhold til Øerne, have et større Antal Tdr. dyrket (og bedre dyrket) Land pr. Td. Hartkorn end paa Skyldsætningens Tid, saaledes at de faa et Overtag i Høstværdi pr. Td. Hartkorn trods den ringere Værdi for den enkelte Td. Land. Naar desuagtet den jyske Td. Hartkorn i Gennemsnit har en lavere Salgsværdi end en Td. Hartkorn paa Øerne, skyldes dette, foruden andre Aarsager, at Høstværdien kun repræsenterer et beregnet Brutto-udbytte, medens Tilvejebringelsen af et vist Brutto-udbytte selvfølgelig er dyrere, naar der hertil kræves et stort end

et lille Areal, og dette spiller en saameget større Rolle i dette Forhold, som der ikke blot indgaar flere Tønder dyrket Land men især ogsaa helt udyrket Land (som end ikke er medtaget i ovenstaaende Sammenstillinger) til en Td. Hartkorn i Jylland end paa Øerne. Naar vi for Femaaret 1890—94 finde en Høstværdi for det dyrkede Areal pr. Td. Land paa Øerne af 115 Kr., i Jylland af 81 Kr., pr. Td. Hartkorn paa Øerne af 764 Kr., i Jylland af 842 Kr., og naar vi samtidig finde en Salgsværdi i det nævnte Femaar for de solgte Arealer (uden Besætning og Inventar) pr. Td. Hartkorn (dyrket og udyrket Areal) af 5930 Kr. paa Øerne, 5186 Kr. i Jylland, da turde en væsentlig Del af Forklaringen til disse Tal være givet i foranstaaende. (Med Hensyn til de øvrige Momenter, der indvirke paa Salgspriserne, jfr. Hæfte I.)

Hvor mange Fold hver af Landets 4 Hovedkornsorter, Hvede, Rug, Byg og Havre, gennemsnitlig har givet pr. Td. Land saavel i hele Landet som i dets to Hoveddele og i de enkelte Amter fremstilles i nedenstaaende Tabel.

Det gennemsnitlige Fold-Udbytte (α: Udbytte i Tønder pr. Td. Land) i 1895.

Amt.	Hvede.	Rug.	Byg.	Havre.
	Tønder pr. Td. Ld.	Tønder pr. Td. Ld.	Tønder pr. Td. Ld.	Tønder pr. Td. Ld.
Københavns	13,0	10,5	11,1	14,9
Frederiksborg	12,1	9,6	11,3	13,9
Holbæk	13,3	10,1	11,9	14,1
Sorø	13,3	10,5	11,3	14,5
Præstø	12,1	10,8	10,6	14,2
Bornholms	11,7	9,8	11,0	13,6
Maribo	14,4	11,3	11,3	15,7
Svendborg	13,7	10,9	11,5	14,3
Odense	13,0	11,0	12,1	14,6
Øernes Amter . . .	13,4	10,5	11,4	14,4

Det gennemsnitlige Fold-Udbytte (3: Udbytte i Tønder pr. Td. Land)
i 1895 (fortsat).

Amt.	Hvede.	Rug.	Byg.	Havre.
	Tønder pr. Td. Ld.	Tønder pr. Td. Ld.	Tønder pr. Td. Ld.	Tønder pr. Td. Ld.
Vejle	12,8	8,4	10,8	13,4
Aarhus	13,3	8,7	10,5	13,3
Randers	12,5	9,1	10,5	13,3
Aalborg	11,7	7,2	9,3	10,5
Hjørring	7,9	7,3	9,6	10,8
Thisted	9,7	9,5	12,9	15,9
Viborg	8,0	8,1	9,8	12,0
Ringkøbing	10,3	7,5	9,2	11,3
Ribe	10,2	6,7	9,0	10,7
Jyllands Amter . . .	12,3	7,9	10,1	12,3
Hele Kongeriget . . .	13,2	8,9	10,9	12,9

Sammenholder man det gennemsnitlige Foldudbytte af de 4 Hovedkornsorter i 1895 for hele Landet, Øerne og Jylland med det tilsvarende Foldudbytte i 1894 og gennemsnitlig i Femaaret 1890—94, faaes følgende Oversigt:

	i 1895. Tønder pr. Td. Ld.	i 1894. Tønder pr. Td. Ld.	gennemsn. i 1890—94. Tønder pr. Td. Ld.	Forskel i 1895 ¹⁾	
				mod 1894.	mod gnstl. 1890—94.
Hele Landet:					
Hvede	13,2	12,0	13,0	+ 10,3 pCt.	+ 1,9 pCt.
Rug	8,9	8,0	9,1	+ 10,1 —	÷ 2,9 —
Byg	10,9	10,5	10,6	+ 3,3 —	+ 2,4 —
Havre	12,9	12,3	11,6	+ 4,9 —	+ 11,8 —
Øerne:					
Hvede	13,4	11,9	13,0	+ 12,6 —	+ 3,1 —
Rug	10,5	9,7	11,5	+ 8,2 —	÷ 8,7 —
Byg	11,4	11,2	11,5	+ 1,8 —	÷ 0,9 —
Havre	14,4	13,7	13,0	+ 5,1 —	+ 10,8 —

¹⁾ Se Note Pg. 16.

	i 1895.	i 1894.	gennemsn. i 1890—94.	Forskel i 1895	
	Tønder pr. Td. Ld.	Tønder pr. Td. Ld.	Tønder pr. Td. Ld.	mod 1894.	mod gnstl. 1890—94.
Jylland:					
Hvede	12,3	12,5	12,9	÷ 1,6 —	÷ 4,7 —
Rug	7,9	7,2	7,8	+ 9,7 —	+ 1,3 —
Byg	10,1	9,6	9,4	+ 5,2 —	+ 7,4 —
Havre	12,3	11,7	10,9	+ 5,1 —	+ 12,8 —

Det er klart, at da der for alle seks Aar, 1890—95, er forudsat samme Udstrækning af de Arealer, der ere besaaede med henholdsvis hver af de fire Kornsorter, og da Mængdeudbytteerne ere beregnede ved paa disse Arealer at anlægge de af Sogneraadene opgivne «Fold» (her forstået som Tdr. Korn pr. Td. Land), vil Forholdet imellem Foldenes Størrelse for hver Kornart i de forskellige Aar være det samme, som foran er angivet med Hensyn til Forholdet mellem Mængdeudbytteerne.
